

دانشکده الهیات و علوم اسلامی دانشگاه تبریز

(طرح درس - Course Plan)

نام درس: فقه مدنی ۴	
نوع درس: اجباری ☒ اختیاری ☐	تعداد واحد: ۲
مقطع: کارشناسی ☒ کارشناسی ارشد ☐ دکتری تخصصی ☐	
نام مدرس: دکتر امین سلیمان کلوانق رتبه علمی: استادیار تاریخ تنظیم: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱	
پیش نیازها	ندارد
سرفصل درس	باب دین تا کفالت
اهداف کلی درس:	
نحوه ارزشیابی	حضور و انجام تکالیف (۱۰٪) کوئیز (٪): امتحان میان ترم (٪): امتحان پایان ترم (۹۰٪): پروژه درس (٪): سمینار درس (٪):
منابع درس	تحریرالروضه، جلد دوم- مواد قانونی مرتبط

رئوس مباحث انتخابی از سرفصل

شماره هفته	موارد مورد بحث
۱	عقد دین [ماهیت عقد، فضیلت آن، کیفیت ایجاب و قبول، طرفین عقد]، ربای قرضی، احکام قرض [زمان مالکیت مقترض (قبض یا تصرف) و آثار آن، شرط مدت در عقد قرض، جایگاه نیت در اداء دین].
۲	تقسیم دین (به وسیله حواله و صلح)، وضعیت حقوقی بیع دین (به ثمن نقد - به ثمن مؤجل)؛ (به مقدار دین یا کمتر و بیشتر از آن)، زمان سررسید دین در حالات مختلف (وفات مدیون، وفات دائن، ورشکستگی مدیون)، حق طلبکاران در صورت ورشکستگی (تفلیس) و وفات مدیون.

۳	اقرار ورشکسته (مفلّس) نسبت به عین و دین، محجوریت ورشکسته، کیفیت ادعا و اثبات اعسار و احکام آن، شرایط حکم به حَجَر (عدم کفایت اموال، درخواست طلبکاران، حلول دین).
۴	ماهیت عقد رهن، طرفین عقد و کیفیت ایجاب و قبول، شرط مدت در رهن و اذن در تصرف، نقش قبض در رهن و آثار آن، کیفیت قبض (عدم شرطیت استمرار قبض و ...).
۵	ادامه کیفیت قبض (در اموال مشاع و مفروز، رهن مال مقبوض)، شرایط مورد رهن (عین بودن، مملوک بودن، قابلیت قبض، قابلیت بیع).
۶	شرایط متعاقدين (بلوغ، عقل، رشد، اختیار، جائزالتصرف بودن)، رهن گرفتن بر مال طفل و رهن گذاشتن آن، شرایط حق مورد رهن (ثبوت حق در ذمه راهن، امکان استیفاء حق از مورد رهن)،
۷	شرط وکالت در عقد رهن، اولویت مرتهن نسبت به عین مرهونه و کیفیت فروش آن، کیفیت تصرف در مورد رهن و تعیین مسئول هزینه‌های عین مرهونه، شرایط تقاص دین از عین مرهونه، وضعیت حقوقی فروش عین مرهونه در حالات مختلف (بدون اطلاع یکی از متعاقدين).
۸	لزوم وجواز عقد رهن، زمان خروج عقد از لزوم، دخول نماء در رهن، انتقال رهن به وارث مرتهن متوفی، ید مرتهن در زمان رهن و بعد از خروج از رهن.
۹	حجر، اسباب حجر (عدم بلوغ، جنون، ورشکستگی، سفه، بیماری متصل به موت)، حجر صغیر (زمان آغاز و پایان حجر صغیر، وضعیت اعمال حقوقی صغیر)، حجر مجنون (ادواری و دائمی، وضعیت اعمال حقوقی مجنون)، حجر مریض (وضعیت اعمال حقوقی مریض)
۱۰	حجر سفیه (آغاز و زوال حجر سفیه، اعمال حقوقی سفیه)، اولیاء صغیر، مجنون و سفیه (مجنون و سفیه متصل به صغر و منفصل از صغر).
۱۱	ماهیت عقد ضمان و تفاوت آن با نهادهای مشابه، ایجاب و قبول عقد ضمان، طرفین عقد ضمان، ایجاب و قبول عقد ضمان، اثر عقد ضمان، شرایط ضامن (شرط صحت عقد: اهلیت؛ شرط لزوم: داشتن تمکن مالی ضامن یا اطلاع م.له از اعسار ضامن)، کیفیت علم ضامن (به م.له، م.عنه و مال مضمون)، انواع ضمان (ضمان اذنی و تبرعی) و آثار آن
۱۲	ضمان حال و مدت‌دار، زمان رجوع ضامن به م.عنه و مقدار قابل رجوع در حالات مختلف (ضمان حال از دین مدت‌دار، ضمان مدت‌دار از دین حال - میزان اداء متفاوت از میزان مال مضمون باشد)، ضمان عهده.
۱۳	ماهیت حواله، اطراف عقد (محیل، محتال، محال‌علیه)، لزوم وجواز عقد، جایگاه رضایت سه طرف عقد، اثر عقد حواله، ظهور اعسار محال‌علیه (اعسار حین العقد، بعد العقد)،
۱۴	توالی حواله و دور آن، حواله به غیر از جنس حق محتال، حواله یک نفر به چند نفر یا بالعکس، اختلاف اطراف عقد حواله.

۱۵	ماهیت كفالت و ارکان آن، طرق حصول براءت كفیل، احكام امتناع كفیل از تحویل مكفول (در حقوق قابل ادا توسط كفیل و غیر آن)، احكام ناتوانی كفیل از تحویل مكفول، موارد جواز رجوع كفیل به مكفول در صورت پرداخت دین مكفول، تعلیق در كفالت و عقود مشابه.
۱۶	تحقق غیرارادی كفالت و احكام آن، غیبت مكفول و اِمهال به كفیل، مكان تحویل مكفول (در صورت تعیین و عدم آن)، اختلاف طرفین عقد، احكام تعدد كفیل یا مكفول له، بطلان كفالت با مرگ مكفول و استثنای آن.
۱۷	امتحان